

Butlletí trimestral Centre d'Estudis Africans i Interculturals - n°2 - Maig 2011

Actualitat CEA

Finalitza el "Curs seminari sobre crisi i Reconstrucció a l'Àfrica" a la UB

[llegir més](#)

Tot a punt per a la presentació del centre de recursos audiovisuals del CEA

[llegir més](#)

COMUNICAT

L'assemblea del CEA, postposada fins al 6 de juny

[llegir més](#)

Curs "Àfrica sudsahariana. Especificitats culturals i desenvolupament" 20 al 22 de juny - Reus

[llegir més](#)

Full d'anàlisi de l'actualitat africana

Espanya a Guinea: on es troba l'epicentre del canvi? [llegir més](#)

per Jordi Sant Gisbert

La via nigeriana [llegir més](#)

per Jordi Sant Gisbert

La Ressenya del mes

"Blanc bò busca negre pobre" – De Gustau Nerín ed. la Campana

Sant Jordi 2011 ha estat marcat per l'aparició de l'últim llibre de Gustau Nerín, que ha despertat polèmica per la seva àcida crítica de la cooperació

Blancs rics versus negres pobres

[llegir més](#)

per Albert Sanchez Piñol

Blanc bo, blanc dolent: ¿una crítica al servei de qui?

[llegir més](#)

per Montse Santolino

Actualitat CEA

Finalitza el "Curs seminari sobre crisi i Reconstrucció a l'Àfrica" a la UB

Entre el 4 i el 15 d'Abril s'ha realitzat un curs-seminari sobre Crisi i reconstrucció a l'Àfrica negra a l'aula José Mª Valverde del la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la UB.. L'objectiu del seminari era oferir i potenciar el debat sobre temes d'actualitat africana a partir d'anàlisis rigoroses . A cada sessió hi participaven dos ponents: el primer explicava un problema o debat general, i el segon oferia un exemple concret d'un país africà. Després s'obria el debat. Van haver-hi 42 persones matriculades i cada dia es va registrar una assistència que superava la trentena de persones. L'Opinió dels alumnes va ser satisfactoria, i el principal problema que van esmentar és que sovint quedava poc temps pel debat. Molts alumnes van mostrar-se interessats a rebre informació si un curs-seminari similar es realitza en el futur.

[capçalera](#)

Tot a punt per a la presentació del centre de recursos audiovisuals del CEA

Ja fa uns anys, el Centre d'Estudis Africans va decidir crear una petita biblioteca. De manera modesta i a poc a poc la biblioteca ha anat creixent fins a convertir-se en un referent, en un dels fons bibliotecaris sobre Àfrica i Interculturalitat més importants de Catalunya, amb més de 2.500 títols sobre la matèria.

Ara el CEA inicia un nou projecte, amb voluntat també de generar eines per millorar el coneixement i la difusió sobre Àfrica, sobre les seves societats, la seva història i les seves cultures... Per això en poques setmanes farem pública la pàgina del centre de recursos audiovisuals especialitzat en Àfrica i Interculturalitat del CEA.

És un projecte en el qual s'ha treballat durant el darrer mig any i que cerca posar unes sòlides bases per a què el centre pugui anar creixent amb els anys. Comença humilment, amb trenta títols cedits en dipòsit al CEA per realitzadors, productors i ONGs. Tanmateix el fons, no només estarà compostat per aquestes pel·lícules. Aprofitant les possibilitats que ofereixen les noves tecnologies, el fons també recopila i indexa peces audiovisuals que ja es trobin penjades a la xarxa i que només podran ser consultats *online*, a través de la web. Això permetrà recollir-hi materials que per les seves característiques serien difícils de trobar a casa nostra però que en canvi, a través d'Internet es troben a només un 'clic'.

L'altre objectiu del projecte és el de facilitar als creadors audiovisuals que treballen en la direcció del CEA la possibilitat de destacar els seus treballs en un entorn on, degut a l'aparició constant de nous continguts, sovint resulten inclús difícil de trobar. Acostar-los a un públic interessat.

Amb aquesta voluntat de creixement constant, fem una crida als socis per a què suggeriu materials que

conegueu o tingueu i cregueu que seria interessant que estiguessin al nou fons audiovisual. Us podeu dirigir a l'Oriol Andrés, actual responsable del projecte, a través del correu electrònic general del CEA (centrestudisafricans@gmail.com). El projecte ha comptat amb el suport de la Direcció de Cooperació Internacional de l'Ajuntament de Barcelona per la seva fase inicial.

capçalera

COMUNICAT

Els socis i sòcies del CEA reunits en Assemblea el dia 25 de maig, davant l'absència, per causes majors, d'un nombre important de membres de la Junta, i considerant que no hi havia un quòrum suficient, van decidir, de forma unànime, traslladar la celebració de l'esmentada Assemblea al dia 6 de juny. Per tant, us esperem el dia indicat a la seu de l'entitat a les 19h en primera convocatòria i a les 19:30 en segona convocatòria.

Salutacions cordials,

La Junta del CEA

capçalera

Curs "Àfrica sudsaahariana. Especificitats culturals i desenvolupament" 20 al 22 de juny - Reus

Del 20 al 22 de juny de 2011 el CEA organitza a Reus una edició del Curs "Àfrica sudsaahariana. Especificitats culturals i desenvolupament" dirigit a persones de l'àmbit sanitari. I del 18 al 21 de juliol, en col·laboració amb la Universitat Rovira i Virgili, el CEA organitza un curs sobre societats africanes a la Universitat d'Estiu d'aquesta Universitat. Per a més informació podeu dirigir-vos centrestudisafricans@gmail.com

capçalera

Blancs rics versus negres pobres

Hi ha una declaració de renda que recordo perfectament. Per què? Doncs perquè va ser la primera on, enlloc de cobrar, em tocava pagar. Això es rep amb una estranya barreja de sentiments. Per una banda significa que no ets tan pobre com creies, i d'altra que l'Estat se'n du una part d'aquesta alegria. I, com està reglat, vaig arribar a la famosa pregunta: on volia enviar una part dels meus impostos? A nodrir els serveis socials o a sostenir l'església catòlica? Un menjacapellans qualsevol no hauria dubtat un instant. Però jo era soci del CEA, i molt interessat en l'activitat de les ONG. Fins aquell dia no se m'havia ocorregut que, marqués la creueta on la marqués, els meus diners sempre acabarien en mans del Papa. Per què? Doncs perquè la immensa majoria de les grans ONG són una creació de l'església, que les teledirigeix, i de tota manera la majoria de les altres han assumit la mentalitat missionera.

Si vostè encara té algun dubte sobre la bondat (o no) de les ONG faci el favor de llegir Blanc bo busca negre pobre, de Gustau Nerin. Sona petulant però mai no ha estat tan adequat dir-ho: aquest llibre calia, i arriba en el moment just.

Les ONG tenen una història. No fa mal recordar que el 1986 aquest país encara rebia ajuda exterior, ONG incloses. Però amb l'entrada de l'Estat espanyol a Europa, per llei, aquest es veu obligat a sufragar ajuda exterior. Vet aquí el gran boom de les ONG. Les administracions públiques, literalment, demanen a la societat civil que s'associï en ONG per poder regalar-los uns diners que pressupostàriament s'han de treure del damunt. Recordem-ho: era l'època on un parell d'amics podien crear una ONG sense fronteres. Si em permeteu desvetllar la malícia, us diré que per aquesta època el mateix Nerin va publicar un anunci-broma al butlletí del CEA: es demanaven voluntaris per a una ONG acabada de crear: "Aduaneros sin fronteras". Bé doncs, us asseguro que hi van trucar un parell d'interessats!

Els noranta són la dècada daurada de les ONG. El mur ha caigut, i una esquerra més desorientada que mai troba en el sensefronterisme el refugi del seu activisme. No s'adona, ai las, fins a quin punt les ONG són sabotatge dels principis d'aquesta mateixa esquerra, de com la caritat està reemplaçant l'ideal solidari. Els primers que reaccionen, i això encara m'admira, no són els intel·lectuals, sinó els joves. Instintivament, diria jo, s'allunyen de les ONG per construir un nou moviment: l'antiglobalitzador. D'alguna manera han entès que les ONG no lluiten contra el sistema, sinó que són una de les seves expressions més desmotivadores. Les ONG canalitzen les energies crítiques en una direcció inútil. Con diu el mateix Nerin al seu llibre, "mai tanta bona gent ha dedicat tants esforços a una causa tan inútil".

I avui en dia, per fi, les ONG estan en franca decadència. Senzillament: ja no cola. Com és lògic, les ONG volen mantenir una estructura que ha arribat a assolir xifres pressupostàries astronòmiques. S'han volgut modernitzar, però una modernització epidèmica: al Domund li diuen "acció solidària", a la gana "seguretat alimentària", i a les nostres intromissions en les relacions entre homes i dones "política de gènere". Les ONG no canviaran mai perquè no poden.

I quan tot això fa pudor, justament ara, arriba el llibre d'en Nerin. Curiosament el món de les ONG només havia estat objecte de crítiques parcials, dirigides a la seva metodologia o a alguna praxis incorrecta. Nerin no s'està per hòsties: ensorra tot l'edifici, frontalment i sense compassions. Blanc bo busca negre pobre no és un llibre de denúncia. És més, molt més, perquè fa sang amb l'humor, despulla les vergonyes d'aquests herois civils, i toca l'intocable. Segons l'antropologia el sagrat és un concepte al qual no t'hi pots apropar de qualsevol manera. Nerin ho ha fet, s'hi ha apropiat com ha volgut, sense contemplacions. A alguns els sotragarà, fins i to els ofendrà. És justament això el que hauríem d'agrair-li.

capçalera

Blanc bo, blanc dolent: una crítica al servei de qui?

Ficar-se amb les ONG no és precisament un esport de risc, i acusar els periodistes de "papanates" amb elles no deixa de ser una estratègia immillorable per aconseguir ressò mediàtic.

No descobrirem ara que a les ONG els manca sentit de l'humor, però del que van sobrades és d'esperit crític. No hi ha cooperant intel·ligent que no rebenti de contradiccions, que no qüestionï el seu treball i

que no despotriqui pels obstacles que hi posen les institucions, les seus o els polítics de torn. Tots i totes ho hem fet i si no posem per escrit les nostres angúnies és perquè sabem que fora de casa res no és mai senzill de fer, ni de jutjar. El que Nerin "descobreix" al món és quelcom molt gastat i superat entre aquelles ONG que acullen gent com ell, i el que és força decebedor és que amagui aquesta part de la història.

Partim de la base, però, que la responsabilitat de que aquest llibre sigui un caramel per als mitjans no és del seu autor, que només treu partit del gran i greu desconeixement social sobre el sector, desconeixement cimentat sobre la base de muntanyes de tecnicismes i eslògans esgotats. L'excessiva dependència dels mitjans i la publicitat més comercials no han facilitat que es parlés de l'evolució, la diversitat i les rutines de les ONG. Les crítiques de fons més serioses que planteja aquest llibre remetent a qüestions de caire comunicatiu, a com s'explica l'Àfrica, a com es relacionen les ONG amb els africans o a quines expectatives irrealistes aixequen sobre els resultats de la seva acció. És difícil no estar d'acord amb que "si ens guiem pel que figura a la seva propaganda, pensarem que només es preocupen de pesar nadons i distribuir llet en pols", o que portats per la "mística del projecte" exigim als africans utilitzar el nostre llenguatge.

El problema és que Nerin amb aquest estil "provocador" cau justament en tot allò que denuncia: no contextualitza, des-informa a força d'omplir pàgines de crítiques antigues, poc justificades i poc coherents entre sí. Dues qüestions resulten especialment greus i injustes: l'ambigüitat amb què utilitza el terme "organismes de cooperació", sense diferenciar clarament entre cooperants d'ONGD i cooperants "oficials", i el tractament groguista que fa del tema de la corrupció.

Afirmar que els cooperants guanyen 10.000 dòlars, que "són els qui més utilitzen a l'Àfrica els camps de golf i els clubs de tennis" i que són "molt coneguts pels cambrers dels locals nocturns ja que sovint demanen la factura dels gintònics per colar-la com a dietes", i no aclarir que no parlem de les ONGD habituals a Catalunya, pot semblar molt divertit, però és fals i dolorós per a un sector amb molt poca gent expatriada, i marcat per la precarietat i la reestructuració laboral. Especialment xocant resulta que coincideixi amb els empresaris deslocalitzadors en presentar-los com "una colla de vividors i fracassats", al temps que s'insinua que les empreses són més eficaces que les ONG per al desenvolupament, o que s'afirma que "si valoréssim els projectes de cooperació amb estàndards d'empresa privada ben aviat acomiadaríem en massa el personal de totes les ONG".

D'altra banda, entre acabar amb la "mitificació" de les ONG, quelcom necessari sens dubte, i aixecar sospites generalitzades sobre la seva honestedat manegant arguments i casos poc documentats, hi ha una notable diferència. Sota títols de còmic ("L'ajuda més cara, amb més cara") fa servir alguns arguments ben retorçats (com donar a entendre que conèixer els requisits i prioritats de les administracions públiques per donar subvencions és connivència i tràfic d'influències), que donen peu a paràgrafs delirants (on es cita tot seguit al Partit Popular, el secretari d'Estat de Cooperació francès, Intervida, Anesvad, Humana, Gestcartera i Mans Unides), per acabar fent afirmacions que no responen a la veritat com que "hi ha molta gent que en rep ingressos de forma irregular per col.laboracions diverses", o que, com que els socis de les ONG no les fiscalitzen massa, "és sorprenent que, en aquest context, els nivells de corrupció en el món de la cooperació no siguin encara més elevats, al cap i a la fi ningú no és de pedra i a tothom li ve de gust lucrar-se encara que treballi en el sector no lucratiu".

Ni molta gent rep ingressos "de forma irregular", ni tanta gent espavilada munta una ONGD per lucrar-

se ni, per suposat, les ONGD o el treball etnogràfic han de valorar-se amb criteris d'empresa. El gran defecte d'aquest llibre és que ataca el vessant més dèbil del sistema d'ajuda i no apunta prou als Governos, els actors que l'han promogut i el controlen, quan el propi Nerin reconeix que les ONG a Espanya només controlen una mica més del 10% del pressupost dedicat a l'ajuda internacional, i que el gruix de la cooperació la fan els governs i les institucions internacionals.

Un altre tema ben curiós tractant-se d'un africanista reconegut és que brillen per la seva absència les veus africanes que critiquen la cooperació, i quan mou arguments en aquest sentit són sempre anecdòtics. No hi ha massa noms i cognoms de comunitats, líders o lidereses religiosos o intel·lectuals africans tret d'algunes excepcions com la d'Abdoulaye Bio-Tchané, l'economista beninès que va ser director de la secció africana del FMI.

Aquest llibre potser era necessari, però és sobretot, i malauradament, una oportunitat perduda per explicar el treball que cal i que val la pena fer. No és fins al final del llibre i de manera molt breu que es menciona aquella cooperació de campanyes de denúncia i pressió política que investiga i replica els discursos oficials, cooperació sense la qual el propi Nerin no hauria pogut omplir varies pàgines de crítiques a l'acció exterior dels governs (crèdits FAD, cooperació militar, deute extern, comerç internacional injust, etc.). Oportunitat perduda també per forçar les ONG a revisar les seves pràctiques culturals-comunicatives ja que, pensat per vendre's bé, provoca abans els baixos instints de la premsa reforçant, en la majoria de casos, una aproximació al tema maniquea i sensacionalista, antítesi del que es necessita per entendre l'Àfrica i el món.

Encara que passa desapercebut en el conjunt, Nerin ja ho diu: "hi ha molts cooperants que en el dia a dia es veuen obligats a plantejar-se molts interrogants. Són conscients dels problemes dels projectes, i volen solucionar-los, però no saben com. No reneguen de la cooperació, però no tracten d'amagar-ne les limitacions". A aquests, un llibre així, no els fa massa servei.

capçalera

Full d'anàlisi *de l'actualitat* africana

La via nigeriana

En el seu llibre *La Via Africana* Alfred Bosch reflexionava a finals de la dècada de 1990 sobre les experiències federals africanes. De la impossibilitat i fracàs d'imposar l'estat-nació a l'estil europeu, alguns països com Nigèria, Sudàfrica o Etiòpia havien emprès projectes descentralitzadors amb la voluntat de fer compatible la diversitat ètnica a l'interior de les seves fronteres.

Bosch ja ens avançava que, malgrat aquests experiments, el cas nigerià no pintava massa bé. De fet, utilitzava l'expressió bastardització del federalisme per fer-nos entendre que per molts estats federats que existissin (36 en l'actualitat) el problema no residia tant en ajustar el nombre d'aquests a les ètnies existents, fet que mai s'aconseguiria, sinó veure com els recursos del país eren redistribuïts i arribaven a la població.

I el repte segueix vigent. Després d'un nou període electoral tens i conflictiu, Goodluck Jonathan ha estat elegit nou president de Nigèria. La seva victòria i la de l'oficialista Partit Democràtic del Poble Nigerià (PDPN) marca una línia de continuïtat política ja que, de fet, Jonathan ja exercia de president després de la mort del seu predecessor, Umaru Yar'Adua, ara fa un any.

Amb el PDNP al capdavant, Nigèria ha intentat revaloritzar el federalisme nigerià tant en la praxis, on es van presentar plans de desenvolupament a les regions més abandonades i conflictives, com en els símbols. En aquest sentit, mentre Umaru Yar'Adua representava la Nigèria nord, marcada per la influència de l'Islam, Jonathan, com a vicepresident, ho feia de la zona sud, tradicionalment cristiana i animista. Aquesta simplificació tenia cert sentit ja que durant anys les elits polítiques i militars del nord havien controlat el govern, mentre que els estats del sud, que concentren la totalitat de la riquesa perolera, se'n quedaven al marge.

Però els desafiaments que se li presenten al nou president persisteixen . En primer lloc Jonathan és natural d'Otueke, a l'estat de Bayalesa, un dels territoris més conflictius del Delta del Níger. Bayalesa, juntament amb els estats de Rivers i Delta és el territori on es troben situades les explotacions d'hidrocarburs i on en els últims anys s'ha produït un complex enfrontament entre grups armats del Moviment per la Emancipació del Delta del Níger (MEND) i l'exèrcit nigerià, amb el suport d'exèrcits privats pagats per les empreses petroleres. L'arribada per primer cop en la història de Nigèria d'un president d'aquesta zona hauria de fer albirar una major entesa amb els grups rebels, que demanen una justa redistribució dels beneficis del petroli així com una moratòria de noves explotacions, que causen forts impactes ambientals a tot el delta. Tanmateix, el MEND ja ha fet sentir més d'un cop la seva hostilitat cap a Jonathan, el qual relacionen directament amb els fracassats alts al foc que s'han produït en els últims anys. Segons el MEND, cap de les promeses proposades pel govern s'han acabat duent a terme.

L'altre gran repte és veure com reaccionaran els estats del nord. Els resultats de les eleccions presidencials, avalats pels observadors internacionals, han donat una àmplia victòria electoral (57% dels sufragis) a Jonathan. Tot i així, en els estats del nord la majoria de vots foren pel candidat del Congrés per al canvi progressista, Muhammadu Buhari, que ha acusat a Jonathan d'inflar els resultats electorals en els estats del sud. L'esclat de la violència en alguns estats del nord no s'ha fet esperar i la Creu Roja ja situa en 500 les morts causades per diversos atacs i atemptats que, de moment, es relacionen amb el grup islamista Boko Haram. Algunes declaracions de Jonathan, el qual ha acusat a Buhari d'estar al darrere d'alguns atemptats, no han ajudat a calmar la tensa situació.

Haurem d'esperar, doncs, per veure si amb Jonathan, Nigèria troba una mínima estabilitat política. La gestió transparent dels recursos procedents del petroli i la seva redistribució real entre la societat nigeriana sembla que, un cop més, en serà la clau de volta.

Per saber-ne més:

- [Escola de Cultura de Pau. Evolució de situacions conflictives](#)
- [CIDOB. Biografia de Goodluck Jonathan](#)
- [Portal de notícies d'actualitat africana \(en castellà\)](#)

capçalera

Espanya a Guinea: on es troba l'epicentre del canvi?

A mitjans de febrer, el president del Congrés José Bono i una delegació del parlament espanyol feien una visita oficial a Malabo, Guinea Equatorial. L'objectiu d'aquesta no diferia gaire de l'anterior, duta a terme el juliol de 2009 i encapçalada per l'aleshores ministre d'Afers Exteriors, Miguel Ángel Moratinos, i Manuel Fraga, que viatjà en qualitat d'ex-ministre franquista que cedí la independència a l'antiga colònia espanyola: vetllar pel restabliment d'unes bones relacions diplomàtiques que permetin a l'empresariat espanyol (hidrocarburs, infraestructures, serveis, etc.) participar de l'emergent creixement econòmic que està vivint el país d'ençà del descobriment del petroli.

L'excepcionalitat política en la que viu Guinea Equatorial sempre ha convertit les visites diplomàtiques d'envergadura en fets controvertits. La manca d'eleccions transparents, la vulneració sistemàtica dels drets humans o els recurrents casos de corrupció han fet aflorar les crítiques cap un govern espanyol que ha prioritzat els interessos econòmics als qüestionaments polítics.

Aquest cop, però, el ressò de les crítiques foren majors després que l'escriptor guineà Juan Tomás Àvila Laurel es declarés en vaga de fam com a protesta davant d'una visita institucional que, segons ell, no feia res més que legitimar el règim de Teodoro Obiang Ngema. La presència de mitjans de comunicació internacionals féu que el govern guineà expulsés a l'escriptor i que aquest, des de Barcelona, fes una roda de premsa per denunciar la seva persecució a la vegada que abandonava la vaga de fam ja que creia que la protesta no tenia sentit si no es feia en territori guineà.

Després d'aquest episodi i de cert ressò mediàtic, tant en mitjans tradicionals com sobretot en xarxes socials, s'han promogut diverses iniciatives per reactivar l'oposició política i intel·lectual exiliada. El mateix Àvila Laurel instà, amb noms i cognoms, a que totes aquelles persones que han hagut d'abandonar el país per raons polítiques, pressionin a governs i organismes oficials per forçar un canvi polític al país. A Barcelona es celebraren unes jornades de reflexió entre els principals partits d'oposició (legals i clandestins), exiliats i intel·lectuals guineans amb l'objectiu de promoure una estratègia de lluita comuna. Més tard, els dos principals partits de l'oposició a Guinea, Convergencia para la Democracia Social (CPDS) i Unión Popular (UP) van fer arribar al president Obiang un seguit de reformes polítiques que van rebre el suport de la Plataforma Demócratas por el Cambio (DECAM), amb seu a Madrid.

La resposta del president davant d'aquestes protestes ha estat la mateixa que en els darrers anys: l'afirmació de la bona salut democràtica de la societat i el sistema polític del país i la voluntat d'entesa amb les propostes de l'oposició, amb la qual s'han dut a terme algunes trobades. Tanmateix, aquestes paraules topen altre cop amb la realitat. En les últimes setmanes les detencions arbitràries de polítics opositors han prosseguit i el govern s'ha preocupat més d'ostentar la presidència de torn de la Unió Africana que d'ocupar-se de fer efectiu qualsevol canvi polític.

Un cop més ens trobem en un atzucac. La pressió des de l'exterior, per bé que necessària, es volàtil i ineficaç. El pragmatisme energètic que han adoptat els Estats Units, principal importador de cru del país, o Espanya, on Unión Fenosa acaba de fer pública la seva participació en un explotació gasística (mentre Repsol segueix duent a terme exploracions), fa que les possibilitats que la comunitat internacional pressionin per aconseguir una major democratització del país siguin cada vegada més inútils.

A més a més, Obiang està consolidant una cosa molt més transcendent: un nou relat polític. La idea d'una Guinea immersa en un procés de transició política i econòmica està quallant en molts sectors. Mitjans de comunicació rellevants com Jenue Afrique, Afrique 24, cancelleries europees, organismes internacionals (Banc Mundial, FMI) convergeixen cada cop més amb la idea de que mica en mica la societat guineana s'està beneficiant dels rèdits del petroli. Obiang està deixant de ser, segons aquests, el paradigma de dictador africà i s'està convertint en un polític que ha entès que no cal ser tant autoritari, corrupte o torturador per fer compatibles el manteniment d'un règim polític familiar que nada en l'abundància i el desenvolupament progressiu del país.

Aquest relat compta amb altres elements a favor: la por enquistada en la societat guineana, fruit de dos-cents anys de règims polítics despòtics; la politització del mercat laboral, controlada per agències de contractació de familiars d'Obiang; o la desvertebració social que impedeix el sorgiment de moviments crítics amb el règim, ajudada per un ferri control dels mitjans de comunicació.

Tanmateix, i per paradoxal que sembli, aquelles guineanes i guineans que des de fora vulguin donar un cop de mà per canviar el país han de ser conscients que el canvi no es pot articular només des de la pressió internacional, menys encara si aquesta ha d'ésser exercida des de l'estat espanyol, el qual ja ha donat sobrades mostres d'irresponsabilitat política. El canvi no passa ni per Brusel·les, Madrid o Washington, sinó pels barris de Ela Nguema, Campo Yaundé o Comandachina. El més rellevant no és el que diu l'articulista de El País o el The Times sinó el que traspua el rap de Malabo o les queixes de les poques ONG independents que hi ha al país.

És clar que molts diran que si no tornen és perquè la seva vida encara està amenaçada a Guinea. I que ningú ho dubti. Però deixar Guinea Equatorial en mans tant sols de la bonhomia i la solidaritat és una ingenuïtat i potser, fins i tot, menystenir els propis guineans.

Per saber-ne més:

- [Pàgina d'informació política sobre Guinea Equatorial.](#)
- [Blog de Tomás Àvila Laurel.](#)
- [Informació sobre les Jornades "Catalunya per Guinea":](#) .
- [Informe sobre la situació econòmica i social a Guinea Equatorial:](#)

capçalera

Butlletí trimestral de notícies del **Centre d'Estudis Africans (CEA)**

Mare de Déu del Pilar 15, 08003 - Barcelona Tel.93 319 40 08 / Fax: 93 319 40 08 www.centrestudisaficans.org

Altes i Baixes: centrestudisaficans@gmail.com